

Lieta C-645/20

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2020. gada 1. decembris

Iesniedzējtiesa:

Cour de cassation (Francija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2020. gada 18. novembris

Prasītāji:

VA

ZA

Atbildētāja:

TP

[..]

COUR DE CASSATION [KASĀCIJAS TIESAS], *PREMIÈRE CHAMBRE CIVILE* [PIRMĀS CIVILLIETU PALĀTAS] SPRIEDUMS,

2020. GADA 18. NOVEMBRĪ

1°/VA [*omissis*: personas dati]

2°/ZA [*omissis*: personas dati]

iesniedza Kasācijas sūdzību Nr. 19-15.438 par *cour d'appel de Versailles* [Versaļas Apelācijas tiesas] (14. palāta) 2019. gada 21. februāra spriedumu tiesvedībā starp viņiem un TP [*omissis*: personas dati], kas ir atbildētāja kasācijas tiesvedībā.

Prasītāji savas kasācijas sūdzības pamatojumam ir izvirzījuši vienu kasācijas pamatu, kas ir pievienots šī sprieduma pielikumā.

[..]

[..] [orig. 2. lpp.] [..]

[omissis:

procesuālie apsvērumi un apsvērumi par iztiesāšanu]

Fakti un tiesvedība

- 1 Atbilstoši pārsūdzētajam spriedumam [..] XA, Francijas pilsonis, ir miris Francijā [..], par mantiniekiem atstājot savu laulāto TP un savus trīs bērnus, kuri dzimuši pirmajā laulībā – YA, ZA un VA (līdzprasītāji A).
- 2 Līdzprasītāji A cēla prasību pret TP, vēršoties pie vispārējās pirmās instances tiesas, kas lemj kā par pagaidu noregulējumu, priekšsēdētāja, lai panāktu pilnvarotās personas mantošanas lietā iecelšanu, atsaucoties uz Francijas tiesu jurisdikciju atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi 4. pantu, un apgalvojot, ka XA pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī bija Francijā.
- 3 Tā kā YA ir miris [..], viņa brālis un māsa norādīja, ka viņi rīkojas arī kā viņa tiesību pārņēmēji.

Pamata vērtējums

Par pamata, kas pievienots pielikumā, pirmajām trim daļām

- 4 Saskaņā ar *code de procédure civile* [Civilprocesa kodeksa] 1014. panta otro daļu par šiem iebildumiem, kas acīmredzami nav pamats kasācijas sūdzības iesniegšanai, nav jālemj, pieņemot īpaši pamatotu lēmumu.

Par pamata ceturto daļu

Pamata izklāsts

- 5 Līdzprasītāji A iebilst pret to, ka spriedumā ir nolemts, ka Francijas tiesām nav jurisdikcijas lemt par XA mantošanu kopumā un pilnvarotās personas mantošanas [orig. 3. lpp.] lietā iecelšanu, lai arī, “ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, tad tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, tomēr ir papildu jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā, ja mirušajam nāves brīdī bija minētās dalībvalsts pilsonība; lai arī šīm tiesību normām, kas izriet no Regulas Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības

izveidi, ir absolūts raksturs un tiesai uz tām jāatsaucas pēc savas ierosmes; lai arī šajā lietā nav strīda par to, ka XA bija Francijas pilsonība un ka viņam piederēja īpašums Francijā, līdz ar to apelācijas tiesai bija jāpārbauda tās papildu jurisdikcija; ka, to nedarot, apelācijas tiesa ir pārkāpusi Regulas Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) 10. pantu.”

Tiesas atbilde

- 6 Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās par Eiropas mantošanas apliecības izveidi, kas nav piemērojama Apvienotajā Karalistē, 10. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, tad tās dalībvalsts tiesām, kurā atrodas mantojumā ietilpstošā manta, tomēr ir jurisdikcija lemt par mantošanu kopumā, ja mirušajam nāves brīdī bija minētās dalībvalsts pilsonība.
- 7 Līdzprasītāji A neatsaucās uz šo tiesību normu *Cour d'appel de Versailles*, kura, uzskatot, ka mirušā pastāvīgā dzīvesvieta bija Apvienotajā Karalistē, norādīja, ka saskaņā ar regulas 4. pantu Francijas tiesai nav jurisdikcijas lemt par viņa mantošanu, un tā nav kompetenta iecelt pilnvaroto personu mantošanas lietā.
- 8 Tātad ir jānosaka, vai apelācijas tiesai, kura konstatēja, ka XA bija Francijas pilsonis un ka viņam piederēja īpašums Francijā, bija pienākums pēc savas ierosmes atsaukties uz Regulas 10. pantā tai paredzēto papildu jurisdikciju.
- 9 Lai gan regulas 15. pantā ir paredzēts, ka, ja kādas dalībvalsts tiesā tiek celta prasība mantošanas lietā, attiecībā uz kuru tai saskaņā ar šo regulu nav jurisdikcijas, tā pēc savas iniciatīvas pasludina, ka tai nav jurisdikcijas, tajā nav precizēts, vai tai vispirms ir jāpārbauda, vai nav izpildīti ne tikai galvenās jurisdikcijas nosacījumi (4. pants), bet arī papildu jurisdikcijas nosacījumi [orig. 4. lpp.] (10. un 11. pants). Regulā nav precizēts, vai papildu jurisdikcijai ir fakultatīvs raksturs.
- 10 Par labu tiesas pienākumam pēc savas ierosmes noskaidrot savu jurisdikciju, pamatojoties uz 10. pantu, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, ir jānorāda, ka ar Regulu (ES) Nr. 650/2012 ir izveidota globāla sistēma, kas ļauj atrisināt visas starptautiskās jurisdikciju kolīzijas, kas izriet no strīdiem, kurus izskata dalībvalstu tiesas mantošanas jomā, un tādējādi tā aizstāj visus risinājumus, ko tiesas piemēroja līdz šim. Ar to ir izveidota jurisdikcijas kolīziju atrisināšanas sistēma, kas dalībvalstu tiesām ir jāpiemēro pēc savas ierosmes, ja strīds ietilpst ar šo tiesību aktu aptvertajā materiāltiesiskajā jomā. Taču regulas 10. pantā paredzētās papildu jurisdikcijas mērķis ir noteikt jurisdikcijas kritērijus, kas piemērojami gadījumā, ja nevienai dalībvalsts tiesai nav jurisdikcijas, ņemot vērā 4. pantā minēto vispārējo noteikumu. Tādēļ nebūtu loģiski, ka, atsaucoties – pēc savas ierosmes – uz regulas īstenošanu, lai atrisinātu jurisdikcijas kolīziju, tiesas pēc tam var noliegt savu jurisdikciju par labu trešai

valstij, pamatojoties tikai uz 4. pantu, nepildot pienākumu vispirms pārbaudīt savu papildu jurisdikciju, pamatojoties uz 10. pantu. Gluži pretēji, būtu konsekventāk, ja tiesām, kurās celta prasība, būtu pienākums, tostarp pēc savas ierosmes, pārbaudīt visus iespējamus jurisdikcijas kritērijus, ja nevienai citai dalībvalstij nav jurisdikcijas. Tādējādi nebūtu jānošķir tiesu pienākums pēc savas ierosmes noskaidrot, vai tām ir jurisdikcija atkarībā no tā, vai šī jurisdikcija izriet no 4. vai 10. panta.

- 11 Tomēr 10. panta noteikums, kas regulā figurē kā pakārtots, nozīmē atkāpi no tiesu un likumdevēja vienotības principa, kas caurvij regulu, kuras 23. apsvērumā ir uzsvērta nepieciešamība “Savienībā nodrošināt[u] pareizu tiesu organizāciju un reālu piesaisti starp mantojumu un dalībvalsti, kurā īsteno jurisdikciju”, jo, ja tās valsts tiesa, kurā nebija mirušā pastāvīgā dzīvesvieta, atzīst savu jurisdikciju, pamatojoties uz 10. pantu, tai tik un tā būs jāpiemēro pastāvīgās dzīvesvietas valsts tiesību akti, izņemot, ja no visiem lietas apstākļiem izriet, ka mirušais nāves brīdī bija acīmredzami ciešāk saistīts ar citu valsti (regulas 21. pants) vai ja viņš ir skaidri izvēlējis piemērot citas valsts tiesību aktus (22. pants). Līdz ar to šķiet grūti atzīt, ka noteikums par jurisdikciju, kurš kvalificēts kā pakārtots un kurš nozīmē atkāpi no vispārējiem principiem, kas ir regulas pamatā, tiesām ir obligāti jānorāda, pat ja lietas dalībnieki uz to neatsaucas. Turklāt, lai gan regulas 15. pantā ir skaidri paredzēts pienākums tiesai, kurai nav jurisdikcijas, pēc savas iniciatīvas pasludināt, ka tai nav jurisdikcijas, regulā nav paredzēta neviena līdzvērtīga tiesību norma gadījumā, ja tiesai ir jurisdikcija. Regulā **[oriģ. 5. lpp.]** nekas neļauj secināt, ka dalībvalsts tiesai, kurā ir celta prasība, pamatojoties uz 4. pantu, pēc savas ierosmes būtu jānoskaidro, vai tās jurisdikcija ir atzīta, piemērojot citu noteikumu, konkrēti, 10. pantu, kurā ir paredzēta tikai papildu jurisdikcija. Šī asimetrija ir izskaidrojama ar to, ka 15. pantā ietvertā noteikuma mērķis ir atvieglot tādu nolēmumu atzīšanu un izpildi, kurus ir pieņēmusi tiesa, kas ir atzinusi savu jurisdikciju, un izvairīties no tā, ka vēlāk citā dalībvalstī tiek iebilsts, ka tai tomēr nebija jurisdikcijas. Visbeidzot, uz mantošanas noteikumiem regulas izpratnē attiecas pieejamās tiesības, jo šis instruments ļauj pusēm vienoties par jurisdikciju, noslēdzot vienošanos par tiesas izvēli (5. pants) un tajā ir paredzēta iespēja tiesai atzīt savu jurisdikciju, pamatojoties tikai uz ierašanos tiesā (9. pants). Līdz ar to nebūtu loģiski, ja tiesai būtu jānorāda jurisdikcijas papildu kritērijs, kuru lietas dalībnieki nav paredzējuši izvirzīt.
- 12 Par atbildi, ko var sniegt uz šo jautājumu, kurš ir noteicošs, lai atrisinātu strīdu, par kuru jālemj *Cour de cassation*, pastāv pamatotas šaubas.
- 13 No tā izriet, ka tas ir jāuzdod Eiropas Savienības Tiesai, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pantu, un līdz tās nolēmuma pasludināšanai tiesvedība ir jāaptur.

AR ŠĀDU PAMATOJUMU, Tiesa:

IESNIEDZ lūgumu Eiropas Savienības Tiesai atbildēt uz šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 650/2012 (2012. gada 4. jūlijs) par jurisdikciju, piemērojamiem tiesību aktiem, nolēmumu atzīšanu un izpildi un publisku akceptēšanu un izpildi mantošanas lietās un par Eiropas mantošanas apliecības izveidi 10. panta 1. punkta a) apakšpunkta tiesību normas ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja mirušā pastāvīgā dzīvesvieta nāves brīdī nav kādā no dalībvalstīm, vai tās dalībvalsts, kurā nebija noteikta mirušā pastāvīgā dzīvesvieta, tiesai, kas konstatē, ka mirušajam bija šīs valsts pilsonība un ka viņam tajā piederēja īpašums, ir pēc savas ierosmes jāatsaucas uz savu papildu jurisdikciju, kas paredzēta ar šo tiesību normu?”;

[..] **[oriģ. 6. lpp.]**

[..]

[omissis: procesuālie apsvērumi] **[oriģ. 7. lpp.]**

[..]

SA un ZA [..] izvirzītais pamats.

[..]

[oriģ. 8. lpp.]

[..]

[..] **[oriģ. 9. lpp.]** [..]

[..]

[..] **[oriģ. 10. lpp.]** [..]

[..]

[..] **[oriģ. 11. lpp.]** [..]

[..]

[..] **[oriģ.12. lpp.]** [..]

[..]

[..] **[oriģ. 13. lpp.]** [..]

[omissis:

pārsūdzētā sprieduma galvenokārt faktiskā pamatojuma izklāsts, saskaņā ar kuru apelācijas tiesa nosprieda, ka nav pierādīts, ka XA bija nolēmis pārcelt savu pastāvīgo dzīvesvietu uz Franciju un ka tādējādi Francijas tiesām nav jurisdikcijas

lemt par XA mantošanu kopumā un par lūgumu iecelt pilnvaroto personu mantošanas lietā]

[..]

[..] **[orig. 14. lpp.]** [..]

[*omissis*:

pamata pirmo trīs daļu, kas noraidītas iesniedzējtiesas sprieduma 4. punktā, izklāsts]

[*omissis*:

pamata ceturtais daļas, kas ir minēta iesniedzējtiesas sprieduma 5. punktā ar nosaukumu “Pamata izklāsts”, izklāsts]